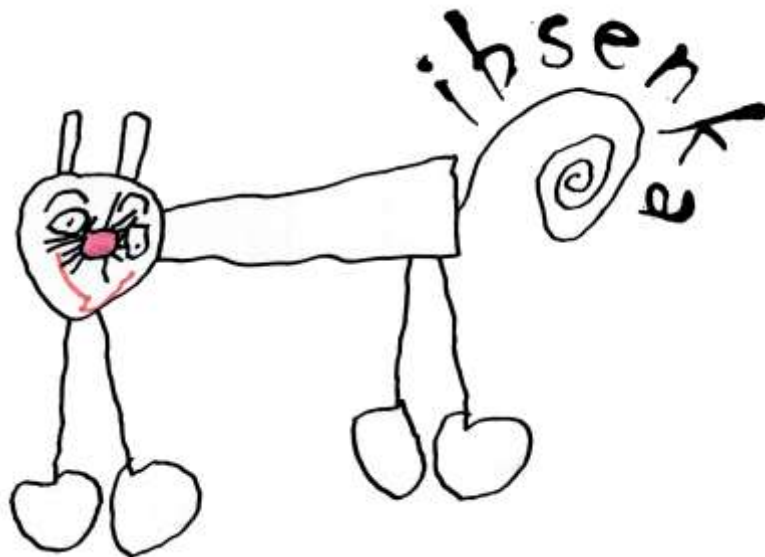

**Školní vzdělávací program
pro předškolní vzdělávání**

„Dotýkej se, ať pochopíš“

**Mateřská škola speciální, základní škola speciální
a praktická škola Ibsenka Brno,
příspěvková organizace**

**Mateřská škola speciální, základní škola speciální a praktická škola Ibsenka Brno,
příspěvková organizace**

1. Identifikační údaje

Název vzdělávacího programu:

**Školní vzdělávací program pro předškolní vzdělávání
č.j. 211/2019**

Adresa školy:

Ibsenova 1, Brno PSČ 638 00

Zřizovatel školy:

Jihomoravský kraj
Brno, Žerotínovo nám. 3/5, 601 82

Ředitel školy:

PaedDr. Petr Hanák, Ph.D.

IČO: 60 555 998

REDIZO: 610 300 733

Statutární zástupce ředitele:

Mgr. Michaela Urbanová

IZO: 110 300 751

Zástupce ředitele pro MŠ:

Bc. Eva Kuklová

Kontakty:

www stránky: www.ibsenka.cz

telefon: 548 522 898

e-mail:

ředitel školy: hanak@ibsenka.cz

Platnost dokumentu: od 15.11.2023

Schváleno pedagogickou radou dne: 13.11.2023

.....
ředitel školy, PaedDr. Petr Hanák, Ph.D.

razítko školy

2. Charakteristika školy

Mateřská škola speciální, základní škola speciální a praktická škola Ibsenka Brno, příspěvková organizace

je škola samostatně zřízená pro vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami uvedených v § 16 odstavec 9 školského zákona v platném znění. Prostřednictvím různých aktivit směřuje k plnohodnotnému rozvoji žáků a jejich maximální integraci do společnosti podle jejich fyzických a mentálních schopností. Škola poskytuje vzdělávání podle školních vzdělávacích programů pro předškolní, základní a střední vzdělávání a její součástí je několik elokovaných pracovišť.

Mateřské školy:

Mateřská škola speciální – elokované pracoviště Kyjevská

Pracoviště: Dětské rehabilitační centrum Medvídek, Brno, Kyjevská 5

Mateřská škola speciální – elokované pracoviště LILA Otnice

Pracoviště: Dětský domov pro postižené děti LILA Otnice, B. Němcové 151

Mateřská škola speciální – elokované pracoviště Barvičova 54

Pracoviště: Barvičova 54

Základní školy:

Základní škola speciální Ibsenka

Pracoviště: Brno, Ibsenova 1

Základní škola speciální Kyjevská – elokované pracoviště Kyjevská

Pracoviště: Dětské rehabilitační centrum Medvídek, Brno, Kyjevská 5

Základní škola speciální LILA Otnice – elokované pracoviště LILA Otnice

Pracoviště: Dětský domov pro postižené děti LILA Otnice, B. Němcové 151

Základní škola speciální Střelice – elokované pracoviště Zámeček, Střelice

Pracoviště: Střelice, Tetčická 69/71

Střední škola:

Praktická škola jednoletá

Praktická škola dvouletá

Pracoviště: Brno, Ibsenova 1

Ostatní součásti školy:

Školní družina

Školní jídelna

Pracoviště: Brno, Ibsenova 1

Speciálně pedagogické centrum

Pracoviště: Brno, Ibsenova 1

3. Obecná charakteristika mateřských škol

Mateřská škola speciální Kyjevská

V budově Dětského rehabilitačního centra Medvídek se nacházejí 4 třídy mateřské školy speciální, které jsou umístěny na jednotlivých odděleních centra.

V každé třídě je maximální počet 10 dětí. Výchovně-vzdělávací činnost je zajištěna 6 speciálními pedagogy.

Forma výuky je individuální nebo skupinová, podle zaměření činnosti s ohledem na míru postižení dětí. Pobyt dětí v mateřské škole probíhá ve spolupráci se zdravotnickým personálem DRC, který zajišťuje služby - rehabilitace, ergoterapie, logopedie. Stravování, hygiena, odpočinek dětí a volná hra je zajištěna na jednotlivých odděleních centra zdravotními sestrami a pedagogickými pracovníky.

V každé třídě se nachází pracovní část, kde je umístěn dětský stůl s židlemi a herní koutek s kobercem a polohovacími vaky. Pro speciální výchovnou a terapeutickou péči, jsou třídy vybaveny didaktickými a kompenzačními pomůckami, hračkami, magnetickou tabulí a materiálem pro výtvarné a pracovní činnosti. Děti mohou využívat PC a tablet, na kterých jsou k dispozici výukové programy. Hudební aktivity jsou podpořeny hrou na dětské rytmické nástroje, kytaru a klávesy. Děti se seznamují s méně tradičními nástroji - snový buben, dešťová hůl, djembe a jiné léčivé nástroje. K relaxaci a odpočinku je využíván CD přehrávač a psychomotorický padák.

Pro tvorbu pomůcek je pedagogům k dispozici laminátor, tiskárna, fotoaparát atd.

K terapiím (muzikoterapie, canisterapie) jsou využívány prostory respitní péče Dětského rehabilitačního centra. K dispozici je senzomotorická místnost-snoezelen, který škola vybavila vodním lůžkem, audiotechnikou, vodním sloupem, světelným panelem, videoprojektorem s možností projekce na stěnu, zátěžovou dekou a dalšími světelnými, zvukovými, taktilními a vibračními hračkami a pomůckami.

Budova centra je bezbariérová a nachází se v okrajové části města Brna, uprostřed panelové výstavby. K centru patří zahrada s pískovištěm a prolézačkami. V okolí se nachází velké, pěkně vybavené dětské hřiště s trampolínami a dopravní hřiště.

Mateřská škola speciální Lila Otnice

V budově dětského domova LILA Otnice, se nachází jedna třída mateřské školy speciální, ve které je maximální počet 10 dětí. V této třídě pracují souběžně dva speciální pedagogové - učitelka MŠ a školní speciální pedagog. Podporu vzdělávání poskytuje také asistent pedagoga. Výchovně vzdělávací proces probíhá v prvním poschodí budovy, kde je možnost využívat několik prostor, jejichž bezbariérovost je od ledna 2016 zajištěna vybudováním výtahu.

Mezi tyto prostory patří třída vybavena dětským nábytkem, dětskou kuchyňkou pro námětové hry, hračkami, didaktickými pomůckami, zrcadlem pro vlastní pozorování a logopedickou intervencí, polohovacími pomůckami jako jsou relaxační vaky a polohovací válce. Jelikož je

tato třída prostorově větší, probíhá zde pravidelně muzikoterapeutické setkávání, kde máme k dispozici dětské instrumentální nástroje, dětské léčivé nástroje a dětskou rezonanční kolébku.

Dalším využívaným prostorem je třída nabízející převážně pomůcky a didaktický materiál, sloužící k rozvoji jemné motoriky, rozumových schopností a poznávacích procesů. V rámci celkového rozvoje dětí se zde zaměřujeme i na výtvarné a pracovní aktivity.

Výchovně vzdělávací proces je podporován využitím digitalizovaných pomůcek – tablety, notebooky, videoprojektor, podsvícený interaktivní panel a Albi tužka.

K terapiím využíváme dvě multisenzorické místnosti – snoezeleny.

První z nich je vybavena vodním lůžkem, audiotechnikou, hvězdným nebem a dalšími světelnými, haptickými a vibračními pomůckami.

Druhý snoezelen byl vybudován na jaře roku 2019 a slouží především ke skupinovým auditivním stimulacím. Nejčastěji využívanými pomůckami jsou zde světelná vlákna, audio projektor, léčebné hudební nástroje, masážní, vibrační a polohovací pomůcky, tibetské misky a vibrační kolébka.

Další možností při realizaci výchovně vzdělávacího procesu je využití tělocvičny, která je vybavena míčkovým bazénem, rehabilitačními míči, trampolínou a dalšími pomůckami jako je houpačka, houpačí síť, skluzavka, lavičky, ribstoly a molitanová stavebnice. V rámci podpory rozvoje pohybového aparátu i méně mobilních dětí zařazujeme pravidelně i aktivity s prvky hydroterapie v krytém bazénku v přízemí budovy.

Součástí budovy je atrium navštěvované převážně při příznivém počasí, které je vybavené houpačkami, trampolínami a v letních měsících dětskými bazénky.

K domovu náleží dětská zahrada vybavená pískovištěm, houpačkami a skluzavkou. Je přístupná i veřejnosti, což přispívá k efektivnější socializaci.

Budova dětského domova se nachází uprostřed obce Otnice v klidné lokalitě. Okolí nám dává příležitost trávit pobyt venku v místním parku, na dětských hřištích a v přílehlé přírodě.

Třída je věkově smíšená s maximálním počtem deset dětí. Druh i stupeň postižení je ve třídě různý. Třída je chápána jako intimní prostředí pro děti, a to v míře, jakou podle věku potřebují.

Dětem v rámci pobytu v zařízeních je poskytována léčebná rehabilitační péče.

Pracujeme ve třídách věkově smíšených, s maximálním počtem deset dětí. Také druh i stupeň postižení je ve třídách různý. Třídy jsou chápány jako intimní prostředí pro děti, a to v míře, jakou podle věku potřebují.

Dětem v rámci pobytu v zařízeních je poskytována léčebná rehabilitační péče.

Mateřská škola speciální Barvičova

V budově školy Barvičova se nacházejí 3 třídy mateřské školy speciální. V přízemí budovy se nacházejí dvě třídy MŠ a v 1. patře je od školního roku 2020/21 otevřena třetí třída MŠ. V přízemí je školní jídelna, hygienická zařízení a kuchyň. Ke třídám těsně přiléhají šatny, kde má každé dítě vymezený svůj prostor označený značkou. V patře je u třídy MŠ hygienické zařízení, dále se zde nachází malá relaxační místnost, vybavená rezonanční kolébkou, vibrační podložkou a světelnými optickými vlákny. V patře se nachází kancelář zástupkyně ředitele pro MŠ. Od září 2021 zde byla vybavena pracovna Speciálně pedagogického centra Ibsenova, kde poradenské služby poskytuje psycholog a speciální pedagog. V mezipatře je učebna školního speciálního pedagoga - logopeda.

Třídy jsou pojmenovány Rybičky, Berušky a Koťátka. V každé třídě je maximální počet 6 až 7 dětí. Ve všech třídách pracují dva speciální pedagogové a asistent pedagoga.

Třídy jsou vybaveny nábytkem, který je uspořádán tak, aby děti měly volně přístupné hračky a výtvarné potřeby. Třídy jsou aktuálně vybavovány dětskými koutky – dětskou kuchyňkou, domečkem pro panenky, relaxačními vaky, LEGO a magnetickými stavebnicemi, didaktickými pomůckami jako jsou Albi tužky, tablety, robotické hračky Bee-Bot včelky. Vybavení tříd je uzpůsobeno pro výchovu a vzdělávání dětí se speciálně vzdělávacími potřebami.

Pro pohybové aktivity je určena herna v suterénu budovy, kde se nachází tělocvičné nářadí - lavičky, žebřiny, míče, žíněnky, a pomůcky pro pohybový rozvoj dětí – houpačí prkno, kolébka, ortopedický chodník, psychomotorický padák, látkový tunel a další.

Probíhají zde i hudební aktivity a muzikoterapeutická setkávání, součástí místnosti je klavír a léčivé nástroje, jako jsou například tibetské mísy, kalimba, zvonky, bubny, snový buben drum a další.

V suterénu budovy se nachází místnost, která byla od konce roku 2022 vybavena interaktivní tabulí School Board s mobilním stojanem s elektrickým nastavením pracovní výšky. Aktivity s multidotykovými programy Barevné kamínky jsou díky nastavitelné výšce umožněny dětem tříletým i předškolákům.

Budova školy je patrová vila se zahradou a nachází se v klidném prostředí Masarykovy čtvrti. Je obklopena rodinnými domy, zelenými plochami a školní zahradou. Prostory zahrady jsou vybaveny tak, aby umožňovaly rozmanité pohybové aktivity. Na zahradě je dětem k dispozici pískoviště, domeček s kuchyňkou, lavičky se stolky, dřevěné průlezky a skluzavka. V roce 2023 byl zrekonstruován povrch zahrady, kdy místo původní dlažby byl povrch opatřen bezpečnostními měkkými pryžemi.

Na webových stránkách školy je možno zhlédnout naskenované prostory budovy mateřské školy v podobě 3D.

V blízkosti školy je velký lesopark Wilsonův les, dětská hřiště a areál „Kraví hora“, které skýtají mnoho možností k vycházkám a poznávání blízkého okolí.

4. Podmínky vzdělávání

4.1 Věcné podmínky

Prostory ve třídách na všech pracovištích, vyhovují individuální práci a práci v malých skupinách. Při práci využíváme didaktické, manipulační pomůcky, pomůcky pro senzomotorickou stimulaci. Také uplatňujeme kompenzační pomůcky např. speciální pastelky, štětce, nůžky, nástavce na tužky, tablet.

Využíváme rehabilitační pomůcky, jako jsou například polohovací vaky, hadi, válce, klíny, zátěžové deky, na vycházky využíváme kočárky pro děti s těžkým tělesným postižením.

Třídy jsou dostatečně vybaveny pomůckami a hračkami, které jsou stále doplňovány a obměňovány. Některé pomůcky jsou tvořeny pedagogy - strukturované úkoly, pracovní listy. Třídy jsou vybaveny tablety, notebooky, pro rozvoj nových poznatků a dovedností.

Naším dlouhodobým cílem je rozšiřovat a obměňovat sortiment kompenzačních, stimulačních a didaktických pomůcek pro děti v rámci ucelené rehabilitace jak ve třídách, tak ve snoezelenu (hmatové knihy, vibrační hračky, světelné hračky, léčivé hudební nástroje apod.), také se zaměříme na vybavení zahrady hračkami pro aktivity pořádané na zahradě.

Dětský rehabilitační stacionář na Kyjevské byl po celkové rekonstrukci v lednu 2012 přejmenován na Dětské rehabilitační centrum Medvídek.

V Dětském domově LILA v Otnicích byl v lednu 2016 vybudován výtah do 1. poschodí, který nám umožnil bezbariérový přístup do tříd, snoezelenu a tělocvičny, v roce 2019 zde byla vybudována druhá senzomotorická místnost – snoezelen.

V lednu 2019 jsme se rozšířili o dvě třídy mateřské školy speciální na ulici Barvičova 54, v Brně, v roce 2020 byla v této budově otevřena třetí třída mateřské školy speciální, dále zde od roku 2021 byla zřízena pracovna speciálně pedagogického centra Ibsenova, v roce 2022 byla mateřská škola Barvičova vybavena interaktivní tabulí School Board a v roce 2023 byl zrekonstruován povrch školní zahrady.

4.2 Živospráva

Živospráva je zajišťována v rámci provozu zařízení dětského domova a dětského centra. Dětem je poskytována plnohodnotná a vyvážená strava dle příslušných předpisů, přičemž je prostrídána tradiční strava upravená podle zásad zdravé výživy a nové moderní receptury.

Při vytváření stravovacích návyků u dětí spolupracujeme se zdravotními a rehabilitačními sestrami. Velká skupina dětí má problémy s příjmem potravy (problémy s kousáním, polykáním, žvýkáním). U dětí, které to samy nezvládnou, vytváříme správné stravovací návyky. Při příjmu potravy se zaměřujeme na orální stimulaci a správnou polohu dítěte při příjmu jídla. Cílem orální stimulace je zprostředkovat dítěti vjemy ze svých úst a stimulovat vnímání. Somatickou stimulaci obličejové části podporujeme bodovou orofaciální stimulací dle Prof. Dr. C. Moralese.

Dětem zajišťujeme stabilizovanou polohu ve speciálních židlích, v sedacích ortézách. Také využíváme talíře se zvýšenými okraji, lžice se speciální úpravou rukojeti, speciální pítka, láhve s brčkem, apod.

Zaměřujeme se také na chuťovou stimulaci, kdy seznamujeme děti s chuťovými vjemy pro stimulaci sladké, hořké a slané chuti. Za účelem rozvoje smyslového vnímání je ve třídách možnost ochutnávání ovoce a zeleniny. Je brán zřetel na potřeby dětí při pitném režimu.

Děti jsou při příjmu potravy vedeny k soběstačnosti, správnému držení lžice, hrnku při pití, hygieny před a po jídle. Důraz klademe na rozvoj sebeobslužných dovedností.

V mateřské škole speciální Barvičova je celodenní strava dovážena ze školní kuchyně Ibsenova Brno. Dětem je poskytována plnohodnotná a vyvážená strava. Je zachována vhodná skladba jídelníčku, dodržována zdravá technologie přípravy pokrmů a nápojů. Mezi jednotlivými podávanými pokrmy dodržujeme vhodné intervaly.

V mateřské škole speciální zajišťujeme dětem pobyt venku. Z hlediska životosprávy se snažíme být denně s co největší skupinou dětí na pobytu venku na čerstvém vzduchu, ale podmínky nám tuto činnost se všemi dětmi denně neumožní. Z hlediska velké skupiny imobility dětí, kdy v mateřské škole speciální v domově v Otnicích je většina dětí imobilních, zajišťujeme pobyt venku se zdravotnickým personálem domova i rehabilitačního centra, s kterým úzce spolupracujeme.

Chodíme s dětmi na vycházky do blízkého okolí, do přírody a na dětská hřiště. Pobyt venku trávíme také na školních zahradách.

Při pobytu na zahradě se za pěkného počasí kromě pohybových a volných her, v létě koupání v bazénkách, věnujeme terapiím. Probíhá zde canisterapie - aktivity se psem, muzikohraní, kde u dětí rozvíjíme hudební vnímání za pomoci hudebních nástrojů, bazální stimulace – kde podporujeme vestibulární stimulaci na houpačkách, trampolínách. Program činností na zahradě je přizpůsoben aktuálnímu počasí.

Doba relaxace a odpočinku vychází z věkových a individuálních potřeb dítěte. Děti, které po obědě nespí, mají individuální přístup ve třídách učitelek.

4.3 Psychosociální podmínky

Při veškerých činnostech se snažíme dětem vytvářet pohodové prostředí, zároveň respektujeme individuální vývoj dítěte a jeho potřeby.

Při přijímání nových dětí klademe důraz na postupnou adaptaci na prostředí a kolektiv, zvláště u dětí nastupujících v průběhu školního roku.

Nově příchozím dětem usnadňujeme období adaptace (zkrácená doba pobytu, pobyt ve školce s rodiči), aby vstup do mateřské školy byl co nejpříjemnější pro děti i rodiče.

Po celou dobu docházky do mateřské školy se k dětem i rodičům chováme vstřícně a s respektem. Pro všechny činnosti je určena dostatečně pružná časová dotace, aby děti nebyly zbytečně neurotizovány spěchem a neúměrně zatěžovány.

Děti nejsou do činnosti nuceny, je respektováno právo, že dítě chce jen pozorovat, nevybrat si žádnou činnost.

S dětmi tvoříme pravidla chování ve třídě a podporujeme je v jejich dodržování, nabízíme pravidla ve vizualizované podobě.

Naším záměrem je vytvoření příznivého sociálního klima v mateřské škole podporou otevřenosti, partnerství, úcty, tolerance, empatie a spolupráce.

V dětském domově se snažíme kompenzovat omezené možnosti kontaktu s rodinou. Vytváříme s dětmi láskyplný vzájemný vztah, tím se snažíme minimalizovat projevy citové deprivace.

Rozšířili jsme alternativní formy výchovně vzdělávací práce pro děti se speciálně vzdělávacími potřebami systémem ucelené rehabilitace. Naším cílem bude nadále vytvářet malé skupiny dětí dle jejich individuálních schopností.

4.4 Organizace

Organizace činností v průběhu pobytu dítěte v mateřské škole speciální vychází z potřeb dětí a jejich zvláštností. Režim dne je vypracován tak, aby vyhovoval individuálním potřebám dětí se speciálními vzdělávacími potřebami.

V mateřské škole speciální na Kyjevské, jsou 4 třídy a 6 učitelek mateřské školy, učitelky se během dopoledních a poledních hodin překrývají podle podmínek školy v přímé pedagogické činnosti. V mateřské škole speciální v Otnicích je 1 třída a překrývají se 2 učitelky, působí zde speciální pedagog logoped, podporu poskytuje také asistent pedagoga.

V mateřské škole speciální Barvičova, se v každé třídě překrývají 2 učitelky a 1 asistent pedagoga. S dětmi individuální i skupinovou formou pracuje speciální pedagog – logoped.

V rámci činností, kdy se 2 učitelky ve třídě překrývají, vytváříme skupiny dětí zaměřené s činnostmi na muzikoterapii, canisterapii, podporu pohybového vývoje, míčkování, hydroterapii a v rámci bazální stimulace auditivní skupinovou stimulaci.

Překrývání učitelek ve třídě nám umožní rozšíření alternativního komunikačního systému VOKS, kdy při nácvičku výměnného obrázkového komunikačního systému jsou zapotřebí v součinnosti 2 učitelky a systému Znak do řeči.

Správný režim dne pomáhá zamezit přetěžování dětí, pomocí střídání činností se děti aktivizují, zaměřujeme se na soustavnou individuální péči.

Aktivity v jednotlivých třídách vychází z potřeb dětí.

4.5 Řízení mateřské školy

Povinnosti, pravomoci a úkoly všech pracovníků jsou jasně vymezeny. Všichni pracovníci jsou zapojeni do rozhodování o zásadních otázkách týkajících se zařízení, podílejí se na tvorbě Školního vzdělávacího programu pro předškolní vzdělávání. Budeme se snažit zlepšit komunikaci mezi pracovníky resortem školství a zdravotnictví. Pedagogický sbor pracuje jako tým. Spolupracujeme s odborníky: s pediatry, psychology, s logopedy, fyzioterapeuty, ergoterapeuty, dětskými zdravotními sestrami, sociálními pracovníci.

4.6 Personální zajištění

Pedagogický sbor mateřské školy speciální je odborně a pedagogicky způsobilý. Všechny učitelky jsou plně kvalifikovány v oboru speciální pedagogika. Další vzdělávání pedagogů probíhá v odborných seminářích a kurzech zaměřených na získávání odborných zkušeností, jež lze uplatit při vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami.

Práce ve speciální mateřské škole vyžaduje notnou dávku trpělivosti, promyšlenou přípravu a specifický přístup k dětem.

Učitelky se účastní seminářů, školení dle svého zaměření. Spolupracují se speciálním pedagogickým centrem a odborníky v mnoha oblastech tak, aby zajistili tu nejlepší péči svěřených dětí.

4.7 Spoluúčast rodičů a jiných subjektů na předškolním vzdělávání

Spoluúčast rodičů na výchově dětí probíhá především na pracovišti v dětském centru a v mateřské škole speciální Barvičova, kam rodiče denně přivádějí svoje děti. Rodiče jsou informováni o aktuálním dění v mateřské škole speciální formou konzultačních hodin třídních učitelů dle domluvy, prostřednictvím zážitkových sešitů nebo informačních deníčků. Důležité informace jsou také vyvěšeny na nástěnkách v šatně. V pravidelných intervalech jsou hromadně, ale také individuálně zváni na třídní schůzky, popřípadě konzultace s pedagogem, logopedem nebo vedením školy.

Důležitou součástí je spolupodílení se rodičů na plánování výchovně-vzdělávací činnosti a to formou vyplnění rodinné a osobní anamnézy dítěte, která je podkladem pro vytvoření plánů osobního rozvoje.

Nabízíme rodičům účastnit se předškolního vzdělávání v rámci ucelené rehabilitace ukázkou muzikoterapie, canisterapie, míčkování a seznámení se s možností alternativní a augmentativní komunikace (VOKS systémem, znakem do řeči).

Současně pedagogičtí pracovníci pomáhají rodičům orientovat se ve speciálně pedagogické problematice.

Rodiče mají možnost zapojit se do nabízených programů a zejména tradičních slavností jako je vánoční besídka, tvořivé dílničky apod.;

Naším cílem je zaujmout kvalitou nabízených služeb mateřské školy speciální ve všech zařízeních.

V dětském domově u skupiny dětí přebírají spoluúčast rodičů dobrovolníci z řad žáků a dětí z Dambořic a Nížkovic, kteří navštěvují děti v dětském domově a děti jezdí na společné akce za dětmi do jejich školy a vesnice. Společně organizujeme různé akce a výlety.

5. Organizace výchovy a vzdělávání

5.1. Vzdělávání dětí se speciálními vzdělávacími potřebami

Prvořadým úkolem pedagogických pracovníků je vytvořit každému dítěti optimální podmínky k rozvoji jeho osobnosti, k učení i ke komunikaci a pomoci mu, aby dosáhlo co největší samostatnosti.

Děti jsou do mateřské školy přijímány v přijímacím řízení v měsíci květnu pro následující školní rok. Kritéria přijetí pro příslušný rok jsou zpřístupněna na webových stránkách školy. Za definování kritérií pro přijetí, odpovídá ředitel školy spolu se zřizovatelem. Děti mohou být přijímány do mateřské školy i během roku, pokud to kapacita dovolí. Do mateřské školy se přijímají děti zpravidla ve věku od tří let (§ 34, zákon č. 561/2004 Sb., ve znění pozdějších předpisů), v případě splnění kritérií a při volné kapacitě školy by mohly být přijímány i mladší děti.

Podmínkou pro přijetí dítěte do mateřské školy speciální na pracoviště DRC Medvídek a na pracoviště DD LILA Otnice je, že dítě musí být nejdříve přijato do zdravotnického zařízení a teprve poté může podat přihlášku k přijetí do mateřské školy situované v prostorách těchto zařízení.

Přijetí dítěte do mateřské školy speciální je vázáno na splnění tří zákonných podmínek:

- na základě žádosti zákonného zástupce dítěte
- na kladném doporučení školského poradenského zařízení
- na potvrzení o očkování (tato povinnost se netýká dítěte, které plní povinné předškolní vzdělávání)

O přijetí dítěte rozhoduje ředitel školy ve správním řízení.

Předškolní vzdělávání v mateřské škole je od počátku školního roku, který následuje po dni, kdy dítě dosáhne pátého roku věku, do zahájení povinné školní docházky, povinné.

Třídy mateřské školy speciální navštěvují děti se speciálními vzdělávacími potřebami uvedené v § 16 odstavec 9 školského zákona v platném znění. Dětem jsou poskytována podpůrná opatření uvedená v doporučení školského poradenského zařízení.

5.2. Pedagogická diagnostika

Na základě doporučení školského poradenského zařízení v rámci doporučených podpůrných opatření a na základě vstupní speciálně pedagogické diagnostiky zvolíme nejvhodnější výchovně-vzdělávací postupy v **plánech osobního rozvoje** nebo v **individuálních vzdělávacích plánech**.

Na počátku přijetí dítěte do mateřské školy během jednoho měsíce realizujeme **vstupní speciálně pedagogickou diagnostiku** dítěte

Obsahová stránka diagnostiky se týká zjišťování úrovně motoriky, zjišťování sociability, zjišťování úrovně komunikace a řečových schopností, rozumových schopností, úrovně sebeobsluhy a zjišťování úrovně smyslového vnímání. Respektujeme věkové a individuální potřeby a předpoklady každého dítěte.

Na základě doporučení školského poradenského zařízení v rámci podpůrných opatření vypracujeme v souladu s ŠVP PV dítěti **individuální vzdělávací plán**, který v pololetí a na konci školního roku vyhodnotíme.

Pokud školským poradenským zařízením dítěti není doporučen individuální vzdělávací plán, zrealizujeme každému dítěti **plán osobního rozvoje**. U dětí s lehkým a středně těžkým postižením vycházíme při tvorbě plánu z publikace „*Diagnostika dítěte předškolního věku*“ autorky Jiřiny Bednářové, Vlasty Šmardové. Do záznamových archů průběžně zaznamenáváme pokroky ve vývoji dítěte.

U dětí s těžkým a hlubokým postižením vycházíme z metodiky publikace „*Diagnostika a edukace dětí a žáků s těžkým zdravotním postižením*“ P. Hanák a kol. Do záznamových archů průběžně zaznamenáváme pokroky ve vývoji dítěte.

Na konci školního roku u každého dítěte vyhodnotíme **plány osobního rozvoje**. Ověříme úroveň osvojování očekávaných výstupů v jednotlivých oblastech, zaměříme se na oblast hrubé a jemné motoriky, grafomotoriky, laterality, rozumových schopností, komunikaci - verbální a neverbální, na hru, sebeobsluhu, citovou oblast a sociabilitu.

Dětem s těžkým zdravotním postižením, se kterými budeme pracovat podle konceptu bazální stimulace, vypracujeme **plán osobního rozvoje podle konceptu BS**. Třídní učitelka se zákonným zástupcem dítěte vyplní autobiografickou anamnézu, která je podkladem pro vypracování plánu osobního rozvoje podle konceptu BS. Ten bude vyhodnocen na konci školního roku.

Naším záměrem je vytvoření každému dítěti vlastní portfolio, které bude obsahovat zaznamenané pokroky ve vývoji, grafomotorické listy, fotky z terapií a akcí.

5.3. Vzdělávání dětí od dvou do tří let

Předškolní vzdělávání lze organizovat pro děti od dvou let věku. Rámcové cíle a záměry vzdělávání, obsažené v RVP PV, jsou vhodné i pro vzdělávání dětí od dvou do tří let. Je však nezbytné uvědomovat si specifika, související s dosahovanou úrovní ve všech oblastech vývoje dítěte.

Třídy v naší mateřské škole jsou přizpůsobeny vzdělávání dětí se speciálně vzdělávacími potřebami, tedy i vzdělávání dětí dvouletých. Třídy poskytují prostor pro vlastní hru dětí, cílenou práci s dítětem i odpočinek. Hračky má dítě možnost vybírat si samo nebo jsou mu nabízeny pedagogem, který respektuje jeho individuální možnosti a schopnosti. Režim dne, především stravování a hygienické potřeby, je vytvořen ve spolupráci se zdravotnickým personálem v daných zařízeních.

Dětem dvouletým je vypracován **Plán osobního rozvoje**, kde jsou zahrnuty oblasti týkající se především sebeobsluhy a hygienických návyků, hrubé a jemné motoriky, vývoj poznávacích procesů, řeči, citový a mravní rozvoj a především hry.

Vzdělávání je realizováno v rámci malé skupiny nebo individuálně s dodržováním pravidelných rituálů. Vzdělávací nabídka je přizpůsobena věku dítěte, stejně tak i metody práce. Využíváme metody nápodoby, situačního učení, vlastního prožitku a především hry.

5.3. Vzdělávání dětí nadaných

V předškolním věku mluvíme o latentním nadání. Vzdělávání dětí, které vykazují mimořádné nadání, je zajištěna individuální péče spočívající v náročnějších úkolech, které respektují vědomosti a schopnosti dětí.

5.4. Jazyková příprava dětí s nedostatečnou znalostí českého jazyka

Děti, které mají jiný rodný jazyk než český a český jazyk se učí jako svůj druhý jazyk, mají v rámci vzdělávání uzpůsobeny podmínky pro jejich možnost osvojování si českého jazyka. S využitím materiálu Kurikulum češtiny jako druhého jazyka pro povinné předškolní vzdělávání, zajišťuje škola těmto dětem adekvátní jazykovou přípravu pro plynulý přechod do základního vzdělávání. Pokud by byly ve třídě minimálně 4 děti – cizinci v povinném předškolním vzdělávání, je zřízena skupina pro jazykovou přípravu. Vzdělávání ve skupině pro jazykovou přípravu je rozděleno do dvou nebo více bloků v průběhu týdne. Do této skupiny může být zařazeno i jiné dítě než dítě cizinců, pokud je to potřeba a není to na úkor dětí cizinců.

6. Charakteristika vzdělávacího programu

Anotace

Motto:

„Dotýkej se, ať pochopíš“
Lilli Nielsen

Chceme-li dítěti porozumět a pomoci mu, musíme v něm vidět celistvou osobnost, individualitu, která určitým způsobem vnímá svět, prožívá ho a cítí, raduje se a zlobí, osobnost, která se cítí být někdy i ohrožena, která vyžaduje pozornost, která o něco usiluje a chce se dorozumět.

Vzdělávací program mateřské školy speciální vychází z Rámcového vzdělávacího programu pro předškolní vzdělávání a je určen pro děti se speciálními vzdělávacími potřebami.

Naším hlavním cílem je vzdělávat a vychovávat děti se speciálně vzdělávacími potřebami prostřednictvím předmětů speciálně pedagogické péče a individuálních a reedukačních a kompenzačních činností. Veškeré činnosti respektují možnosti dítěte.

Vzdělávacím cílem speciální mateřské školy je komplexní péče o děti, zaměřená na rozvoj osobnosti dítěte, na zdravý, citový, rozumový a tělesný rozvoj a na osvojení základních pravidel chování, základních životních hodnot a mezilidských vztahů.

Zaměřujeme se na rozvoj psychických procesů, rozvoj vnímání, poznání, myšlení a řeči. Hra je nejpřirozenější činností dítěte, využíváme ji jako základně diagnostickou metodu. Zajišťujeme soustavnou individuální péči. Posilujeme a povzbuzujeme sebedůvěru dítěte.

Roli mají i připravované a přímo řízené činnosti, které provádí dítě individuálně či společně s ostatními dětmi. Obsah těchto činností vychází ze specifické charakteristiky procesu učení v předškolním věku.

Při vytváření návyků dítěte v učení se soustředíme na návyky, které jsou společensky nejdůležitější a v nichž máme také největší reálnou naději na úspěch. Jde o návyky v oblasti sebeobsluhy, hygieny, stolování, oblékání a jednoduché pracovní činnosti.

Naším cílem je připravit děti na další etapu jejich života.

Vytvářet základní předpoklady pro pokračování ve vzdělávání, poskytnout dětem přípravu na vstup do základního vzdělávání.

7. Vzdělávací obsah

Obsah předškolního vzdělávání vychází z pěti základních oblastí:

1. Biologické – dítě a jeho tělo
2. Psychologické – dítě a jeho psychika
3. Interpersonální – dítě a ten druhý
4. Sociálně kulturní – dítě a společnost
5. Environmentální – dítě a svět

Učitelky pracují s klíčovými kompetencemi, které prolínají celým vzdělávacím procesem. Naší snahou je vybavit dítě souborem klíčových kompetencí na takové úrovni, která je pro ně dosažitelná a která jim umožní najít vhodnou formu komunikace a soužití s jejich okolím. Úroveň klíčových kompetencí a jejich rozsah je přizpůsobený dětem s postižením. Některé klíčové kompetence mohou děti dosahovat pouze za přispění a domoci druhé osoby.

Vzdělávací obsah je rozpracován do projektu ucelené rehabilitace a je členěn do čtyř témat a několika podtémat. Vzdělávací obsah je uzpůsoben tak, aby odpovídal dětem vzhledem k věku a typu postižení. Obsah může být v průběhu realizace obměňován a doplněn v souvislosti na složení dětí v jednotlivých třídách.

Témata učitelkám umožňují ve třídě svobodně volit a rozpracovávat podtémata v třídních vzdělávacích programech (TVP) s ohledem na konkrétní skupinu dětí. Třídní vzdělávací programy jsou zpracovány písemnou formou.

Nabízená podtémata se mohou prolínat, opakovat. Učitelky v jednotlivých třídách vycházejí z potřeb dětí a jejich možností. TVP plánujeme na základě prožitků a zážitků dětí, situací a dění ve třídách.

Uplatňujeme tyto metody a prostředky

- Prožitkové, situační a kooperativní učení
- Sociální učení
- Komunikační kruh
- Hry tvořivé a námětové
- Hry didaktické
- Pohybové aktivity a somatická stimulace
- Sportovní aktivity
- Poznávací vycházky
- Hudební aktivity
- Manipulační, výtvarné a pracovní činnosti
- Oslavy svátků
- Kulturní vyžití

Téma: **Jsme rádi, že jsme spolu**

V tématu *Jsme rádi, že jsme spolu*, se zaměřujeme na uvědomění si vlastní osoby každého dítěte a na rozvíjení vztahů dítěte k jinému dítěti či dospělému. Dále je cílem posílit, kultivovat a obohacovat jejich vzájemnou komunikaci. V rámci podtématu se věnujeme uvědomění si prožitku dítěte dle svých možností a schopností.

Podtémata:

- Mám nové kamarády
- Rodina
- Každý jsme jiný
- Povolání
- Těšíme se na Vánoce

Kompetence k učení

Orientuje se v řádu a dění v prostředí, ve kterém žije

Kompetence k řešení problémů

Nebojí se chybovat, pokud nachází pozitivní ocenění nejen za úspěch, ale také za snahu

Kompetence komunikativní

Používá řeč, vyjadřuje své myšlenky, sdělení, otázky i odpovědi, rozumí slyšenému

Dokáže se vyjadřovat a sdělovat své prožitky, pocity a nálady různými prostředky (řečovými, výtvarnými, hudebními, dramatickými apod.)

Průběžně rozšiřuje svou slovní zásobu a aktivně ji používá k dokonalejší komunikaci s okolím

Kompetence sociální a personální

Dětským způsobem projevuje citlivost a ohleduplnost k druhým, pomoc slabším, rozpozná nevhodné chování; vnímá nespravedlnost, agresivitu a lhostejnost

Kompetence činnostní a občanské

Spoluvytváří pravidla společného soužití mezi vrstevníky, rozumí jejich smyslu a chápe potřebu je zachovávat

Očekávané výstupy dítěte:

- Znalost a reakce na své jméno, budování si pasivní zásoby, porozumění řeči, porozumění obsahu sdělení i prostřednictvím hudebního, výtvarného a dramatického projevu
- Fyziologické dýchání, práce s dechem a dostatečně obratné artikulační orgány pro správné vyvozování hlásek
- Vyjádření svých přání pomocí gest a slov, rozšiřování aktivní slovní zásoby, u dětí s narušenou komunikační schopností dorozumění se prostřednictvím alternativního komunikačního systému (piktogram, znak do řeči, VOKS)
- Ovládat koordinaci ruky a oka, zvládat jemnou motoriku (zacházet s předměty denní potřeby, s drobnými pomůckami, nástroji, náčiním a materiálem, zacházet s grafickým a výtvarným materiálem, např. s tužkami, barvami, nůžkami, papírem, modelovací hmotou, zacházet s jednoduchými hudebními nástroji apod.

- Zvládnout základní pohybové dovednosti a prostorovou orientaci, běžné způsoby pohybu v různém prostředí
- Zvládnout sebeobsluhu, uplatňovat základní kulturně hygienické a zdravotně preventivní návyky (starat se o osobní hygienu, přijímat stravu a tekutiny, umět stolovat, postarat se o sebe a své osobní věci, oblékat se, svlékat, obouvat apod.)
- Chápat číselné a matematické pojmy, chápat prostorové vztahy
- Odloučit se na určitou dobu od rodičů a blízkých
- Rozhodovat o svých činnostech
- Ve známých a opakujících se situacích, kterým rozumí, ovládat svoje city a přizpůsobit jim své chování
- Prožívat a dětským způsobem projevovat, co cítí (soucit, radost, náklonnost), snažit se ovládat své afektivní chování (zklidnit se, tlumit vztek, zlost, agresivitu)
- Uvědomovat si příjemné a nepříjemné prožitky
- Zachytit a vyjádřit své prožitky
- Prožívat radost za zvládnutého a poznaného
- Vyvinout volní úsilí, soustředit se na činnost a její dokončení
- Navazovat kontakty s dospělým, kterému je svěřeno do péče
- Spolupracovat s ostatními
- Uplatňovat návyky v základních formách společenského chování (zdravit, poděkovat, požádat o pomoc apod.)
- Dodržovat pravidla her a jiných činností
- Vnímat umělecké a kulturní podněty pozorně poslouchat, sledovat se zájmem literární, dramatické či hudební představení a hodnotit svoje zážitky
- Orientovat se bezpečně ve známém prostředí i v životě tohoto prostředí
- Vyjádření svých přání pomocí gest a slov, rozšiřování slovní zásoby, u dětí s narušenou komunikační schopností dorozumění se prostřednictvím alternativního komunikačního systému
- Užívat všech smyslů k poznávání sebe i okolního světa

Vzdělávací nabídka:

- Tolerance k odlišnostem, pomoc slabšímu
- Identifikace své značky – ručník, skříňka v šatně
- Upevňování znalostí o sobě (jméno, bydliště, věk ...)
- Seznámení se s novými kamarády, prostorami třídy, oddělení a budovou
- Rodina – význam rodinného zázemí, struktura rodiny a rodinných vztahů (práce s fotografií)
- Zvyky a tradice spojené s Mikulášem a Vánoce, význam obdarování (pečení perníčků, zdobení vánočního stromčku, dopisy pro Ježíška.)
- Příprava vánoční besídky, vánočních dílen
- Výtvarné práce na téma rodiny, období Vánoc
- Zpěv vánočních koled a písní, opakování dětských písní

Téma: **Co tělíčko potřebuje**

Činnosti v rámci tématu nám dávají možnost uvědomění si vlastního těla a prostoru. Dle individuálních schopností je našim záměrem rozvoj sebeobsluhy, manipulačních a pohybových dovedností dětí. V rámci ucelené rehabilitace užíváme při výuce metody a prvky bazální stimulace. Cílem tématu je též rozvoj smyslového vnímání.

Podtémata:

- Naše tělo – ovládám své tělo (oblékání, obouvání, stolování, umývání)
- Zkousím se o sebe postarat
- Co cítím, vidím, slyším a čeho se dotýkám
- Chráním svoje zdraví
- Rád sportuji

Kompetence k učení

Soustředěně pozoruje, zkoumá, objevuje, všímá si souvislostí, experimentuje a užívá při tom jednoduchých pojmů, znaků a symbolů

Kompetence k řešení problémů

Řeší problémy, na které stačí; známé a opakující se situace se snaží řešit samostatně (na základě nápodoby či opakování), náročnější s oporou dospělého

Kompetence komunikativní

Používá řeč, vyjadřuje své myšlenky, sdělen, otázky i odpovědi, rozumí slyšenému

Průběžně rozšiřuje svou slovní zásobu a aktivně ji používá k dokonalejší komunikaci s okolím

Kompetence sociální a personální

Spolupodílí se na společných rozhodnutích; přijímá vyjasněné a zdůvodněné povinnosti; dodržuje dohodnutá a pochopená pravidla a přizpůsobí se jim

Kompetence činnostní a občanské

S pomocí dospělé osoby dbá na osobní zdraví a bezpečí svoje i druhých, chová se odpovědně s ohledem na zdravé a bezpečné prostředí (přírodní i společenské)

Očekávané výstupy dítěte:

- Ukázat části těla
- Ovládat koordinaci ruky a oka, zvládat jemnou motoriku (zacházet s předměty denní potřeby, s drobnými pomůckami, nástroji, náčiním a materiálem, zacházet s grafickým a výtvarným materiálem apod.
- Zvládnout základní pohybové dovednosti a prostorovou orientaci, běžné způsoby pohybu v různém prostředí
- Fyziologické dýchání, práce s dechem a dostatečně obratné artikulační orgány pro správné vyvozování hlásek
- Vyjádření svých přání pomocí gest a slov, rozšiřování aktivní slovní zásoby, u dětí s narušenou komunikační schopností dorozumění se prostřednictvím alternativního komunikačního systému (piktogram)

- Zacházet s běžnými předměty denní potřeby, hračkami, pomůckami, drobnými nástroji, výtvarnými pomůckami a materiály, jednoduchými hudebními nástroji, běžnými pracovními pomůckami
- Vnímat a rozlišovat pomocí všech smyslů
- Zvládnout sebeobsluhu (starat se o osobní hygienu, přijímat stravu a tekutiny, umět stolovat, postarat se o sebe a své osobní věci, oblékat se, svlékat, obouvat apod.)
- Rozhodovat o svých činnostech
- Prožívat radost za zvládnutého a poznaného
- Vyvinout volní úsilí, soustředit se na činnost a její dokončení
- Vnímat umělecké a kulturní podněty, pozorně poslouchat, sledovat se zájmem literární, dramatické či hudební představení a hodnotit svoje zážitky

Vzdělávací nabídka:

- Dodržování hygienických návyků (správná technika mytí rukou, hygiena před a po použití toalety, jídle, návratu z procházek;
- Podpora samostatnosti při převlékání
- Identifikace jednotlivých částí oděvu (rub, límec, přední a zadní část oděvu)
- Cvičení motoriky při hře s oděvem na různých šněrovadlech, zapínání knoflíků, zipů, zavazování tkaniček
- Boty a prezůvky – zouvání, obouvání, poznávání levé a pravé,
- Poznávání a vnímání vlastního těla, popis postavy na obrázku
- Naše smysly a jejich ochrana
- Vnímání čichem, zrakem, chutí, hmatem, sluchem – praktické zkušenosti
- Básničky spojené s pohybem na téma lidské tělo, básničky se zimní tematikou
- Tematické bloky – u lékaře, u zubaře, nemocnice, stonání doma, prevence nemocí, zdravé a nezdravé potraviny
- Zima – zimní sporty, zimní oblečení, proměny v přírodě
- Seznámení s geometrickými tvary, rozlišování materiálů
- Zimní radovánky - stavění sněhuláka, koulování, sáňkování
- Tříkrálové koledování
- Zpěv písní se zimní tematikou – Sněží, Padá sníh, Usnul vrabec za komínem;
- Písničky spojené s pohybem – Každá ručka, Hlava, ramena;
- Dětský karneval

Téma: Příroda se mění

V rámci tohoto tématu se učíme poznávat a rozlišovat jednotlivá roční období a lidové zvyky. Pozorujeme přírodu, počasí a jejich změny. Na procházkách do okolí sbíráme různé druhy přírodnin, ve třídě ochutnáváme a poznáváme ovoce a zeleninu. Nezapomínáme také na zvířata a jejich užitek pro člověka. Zvířata poznáváme, napodobujeme jejich řeč, učíme se, co jedí a kde žijí.

Podtémata:

- Barvy přírody
- Plody přírody
- Máme rádi zvířata
- Celoroční zvyky a tradice

Kompetence k učení

Aktivně si všímá, co se kolem něho děje

Kompetence k řešení problémů

Postupuje cestou pokusu a omylu

Kompetence komunikativní

Používá řeč, vyjadřuje své myšlenky, sdělení, otázky i odpovědi, rozumí slyšenému

Průběžně rozšiřuje svou slovní zásobu a aktivně ji používá k dokonalejší komunikaci s okolím

Kompetence sociální a personální

Napodobuje modely prosociálního chování a mezilidských vztahů, které nachází ve svém okolí

Kompetence činnostní a občanské

Zajímá se o druhé i o to, co se kolem děje; je otevřený aktuálnímu dění

Očekávané výstupy dítěte:

- Vnímát a rozlišovat pomocí všech smyslů
- Vnímání obrazového materiálu, používání knihy, seznámení s audiovizuální technologií (sledování pohádky)
- Poznat a pojmenovat většinu toho, čím je dítě obklopeno
- Se zájmem se dozvídat nové věci a využívat nové zkušenosti k učení
- Uvědomovat si příjemné a nepříjemné prožitky (lásku, radost, spokojenost, strach, smutek), rozlišovat citové projevy v důvěrném a cizím prostředí
- Být citlivé ke vztahu k živým bytostem, k přírodě i k věcem
- Zachytit a vyjádřit své prožitky (slovně, výtvarně, pomocí hudby, hudebně pohybovou, či dramatickou improvizací)
- Prožívat radost ze zvládnutého a poznaného
- Těšit se z hezkých a příjemných zážitků, z přírodních i kulturních krás

- Vyvinout volní úsilí, soustředit se na činnost a její dokončení
- Spolupracovat s ostatními
- Dodržovat dohodnutá a pochopená pravidla vzájemného soužití a chování doma, v mateřské škole, na veřejnosti, dodržovat herní pravidla
- Vnímat umělecké a kulturní podněty, pozorně poslouchat, sledovat se zájmem literární, dramatické či hudební představení a hodnotit svoje zážitky
- Osvojit si elementární poznatky o okolním prostředí. Které jsou dítěti blízké, pro ně smysluplné a přínosné, zajímavé a jemu pochopitelné a využitelné pro další učení a životní praxi

Vzdělávací nabídka:

- Čtyři roční období – typické znaky daného období, sledování změn přírody při procházkách do okolí, hry na zahradě
- Barvy – pozorování okolí, přiřazování, pojmenování, poznávání
- Plody – ochutnávání, poznávání jednotlivých plodů, třídění do skupin, ukázka přírodnin
- Zvířata – řazení do skupin (domácí, hospodářská, volně žijící, exotická), zvířecí rodiny, zvířecí obydlí a potrava
- Podzimní zvyky – dušičky, dýňování, sv. Martin,...
- Dramatizace pohádek o zvířátkách
- Výukové programy na PC, tabletu a práce s interaktivní knihou
- Básničky a písničky volené k danému podtématu
- Sazení, setí semínek, péče o rostliny, dlabání dýní
- Výtvarné práce – jaro, podzim, zvířata
- Velikonoce – zvyky a tradice, vlastní zážitky
- Velikonoce - soutěž o nejkrásnější kraslici
- Čarodějnický rej, den matek
- Oslava dne dětí

Téma: **Věci kolem nás**

Toto téma zahrnuje poznávání a manipulaci s předměty a věcmi, které nás obklopují. Patří sem předměty denní potřeby, hračky a hudební nástroje. Při seznamování se s předměty a věcmi a jejich použitím využíváme všech možných smyslů.

Při výletech a vycházkách sledujeme přírodu, lidi okolo nás, dopravu, a vše, co se okolo nás děje.

Podtémata:

- Předměty denní potřeby
- Hračky a hudební nástroje
- Doprava a dopravní prostředky
- Moje blízké okolí

Kompetence k učení

Soustředěně pozoruje, zkoumá, objevuje, všímá si souvislostí, experimentuje a užívá při tom jednoduchých pojmů, znaků a symbolů

Učí se nejen spontánně, ale i vědomě, vyvine úsilí, soustředí se na činnost a záměrně si zapamatuje; při zadané práci dokončí, co započalo; dovede postupovat podle instrukcí a pokynů, je schopno dobrat se k výsledkům

Kompetence k řešení problémů

Postupuje cestou pokusu a omylu

Kompetence komunikativní

Používá řeč, vyjadřuje své myšlenky, sdělen, otázky i odpovědi, rozumí slyšenému

Domlouvá se gesty i slovy, rozlišuje některé symboly, rozumí jejich významu i funkci

Průběžně rozšiřuje svou slovní zásobu a aktivně ji používá k dokonalejší komunikaci s okolím

Kompetence sociální a personální

Ve skupině se dokáže podřídít, ale i prosadit, při společných činnostech se domlouvá a spolupracuje; v běžných situacích uplatňuje základní společenské návyky a pravidla společenského styku; je schopné respektovat druhé, vyjednávat, přijímat a uzavírat kompromisy

Kompetence činnostní a občanské

Zajímá se o druhé i o to, co se kolem děje; je otevřený aktuálnímu dění

Očekávané výstupy dítěte:

- Zvládnout sebeobsluhu, uplatňovat základní kulturně hygienické a zdravotně preventivní návyky
- Fyziologické dýchání, práce s dechem a dostatečně obratné artikulační orgány pro správné vyvozování hlásek
- Vyjádření svých přání pomocí gest a slov, rozšiřování aktivní slovní zásoby, u dětí s narušenou komunikační schopností dorozumění se prostřednictvím alternativního komunikačního systému (piktogram)
- Vnímání obrazového materiálu, používání knihy, seznámení s audiovizuální technologií (sledování pohádky)
- Poznat a pojmenovat většinu toho, čím je dítě obklopeno
- Se zájmem se dozvídat nové věci a využívat nové zkušenosti k učení
- Chápat číselné a matematické pojmy, chápat prostorové vztahy
- Ve vzájemných a opakujících se situacích, kterým rozumí, ovládat svoje city a přizpůsobovat jim svoje chování
- Prožívat a dětským způsobem projevoval, co cítí (soucit, radost, náklonnost), snažit se ovládat své afektivní chování (zklidnit se, tlumit vztek, zlost, agresivitu)
- Uvědomovat si příjemné a nepříjemné prožitky (lásku, radost, spokojenost, strach, smutek), rozlišovat citové projevy v důvěrném a cizím prostředí
- Být citlivý ke vztahu k živým bytostem, k přírodě i k věcem
- Zachytit a vyjádřit své prožitky (slovně, výtvarně, pomocí hudby, hudebně pohybovou, či dramatickou improvizací)
- Prožívat radost ze zvládnutého a poznaného

- Těšit se z hezkých a příjemných zážitků, z přírodních i kulturních krás
- Vyvinout volní úsilí, soustředit se na činnost a její dokončení
- Navazovat kontakty s dospělým, kterému je svěřeno do péče
- Spolupracovat s ostatními
- Chovat se obezřetně při setkání s neznámými dětmi, staršími i dospělými jedinci, v případě potřeby požádat o pomoc
- Uplatňovat návyky v základních formách společenského chování (zdravit, poděkovat, požádat o pomoc apod.)
- Dodržovat pravidla her a jiných činností
- Vnímat umělecké a kulturní podněty pozorně poslouchat, sledovat se zájmem literární, dramatické či hudební představení a hodnotit svoje zážitky
- Orientovat se bezpečně ve známém prostředí i v životě tohoto prostředí
- Zvládat běžné činnosti a požadavky na dítě kladené i jednoduché praktické situace, které se doma a v mateřské škole opakují, chovat se přiměřeně a bezpečně doma i na veřejnosti (na ulici, na hřišti, v obchodě, u lékaře apod.)
- Osvojit si elementární poznatky o nejbližším okolním prostředí, které jsou dítěti blízké, pro ně smysluplné a přínosné, zajímavé a jemu pochopitelné a využitelné pro další učení a životní praxi
- Všimnout si změn a dění v nejbližším okolí

Vzdělávací nabídka

- Vedení k samostatnosti při stolování – jíst lžící, pít samostatně z hrnečku
- Zachování čistoty při stolování
- Dodržování pravidel bezpečnosti při práci s pomůckami (nůžky, špejle,...)
- Vedení k udržování pořádku ve třídě – úklid hraček, pracovního místa
- Vedení k šetrnému zacházení s předměty, hračkami, pomůckami
- Směrová a prostorová orientace,
- Popis předmětů a jevů v okolí dítěte, opakování vět, zážitkový sešit
- Sluchová cvičení – identifikace zdroje a směru zvuku (hra hleděj zvoneček, zvukové pexesa)
- Rozvoj slovní zásoby – téma „co potřebuji, když budu dělat ...“
- Dopravní prostředky - navození dopravní situace, dopravní značky, semafor, reakce na signál
- Zásady bezpečnosti při pohybu na komunikacích a ve veřejných dopravních prostředcích
- Básničky a písně – doprava (auto jede, vláček.)
- Poznávání a manipulace s hudebními nástroji

Předměty speciálně pedagogické péče v systému ucelené rehabilitace

Předměty speciálně pedagogické péče jsou v rámci mateřské školy speciální naplňovány **systémem ucelené rehabilitace**. Naším cílem je zajistit komplexní péči ve všech výchovně-vzdělávacích složkách. Uplatňujeme metody reedukace a kompenzace. Využíváme speciální pomůcky a pravidelně individuálně pracujeme s dětmi.

- **Snoezelen** – stimulace ve snoezelenu nabízí činnosti, při nichž se děti uklidní a mohou se setkat sami se sebou. K tomu je potřeba prostředí, v němž na rozdíl od běžného života nejsou zaměstnávány smysly komplexně, nýbrž se v něm může soustředit jen na některý smyslový podnět. Metoda probouzí smysly, jež jsou oslovovány postupně. Snoezelen je místnost předurčená k poskytnutí pozitivně naladěného prostředí, jež může mít funkci relaxační, poznávací a interakční. Při činnostech ve snoezelenu používáme *podpůrné metody aromaterapie*. Výběr dětí se děje po odsouhlasení zdravotníky v DRC a DD.
- **Bazální stimulace** – je cílená a strukturovaná stimulace smyslových orgánů a hybnosti dítěte, koncept bazální stimulace podporuje percepci, lokomoci a komunikaci, rozvíjí sociální interakci mezi dospělým a dítětem.
- **Muzikoterapii** považujeme za specifickou terapeutickou a současně léčebně-výchovnou metodu založenou na působení hudby a jejích prvků (rytmus, melodie, harmonie). Je zaměřena na spontánní prožitky, na něž plynule navazuje terapeutický proces.
- **Prvky orofaciální stimulace**
U nás je orofaciální stimulace zúžena na přípravu orofaciálního komplexu muskulárního, artikulačního a sensoricko-percepčního v procesu vzdělávání. Cílem je navodit takové držení těla, kterých mohou děti pociťovat a vnímat vzory pohybů orofaciálních funkcí co nejvíce se blížících normálu
Při příjmu potravy se zaměřujeme na orální stimulaci a správnou polohu dítěte při příjmu jídla. Cílem orální stimulace je zprostředkovat dítěti vjemy ze svých úst a stimulovat vnímání.
Somatickou stimulaci obličejové části podporujeme bodovou orofaciální stimulací dle Prof. Dr. C. Moralese.
- **Alternativní a augmentativní komunikace**
Augmentativní komunikační systémy podporují již existující komunikační systémy, alternativní komunikační systémy se užívají jako náhrada mluvené řeči.
V mateřské škole se podporuje rozvoj řeči pomocí:
  - Vkládání gest do řeči
  - Využívání předmětů, fotografií a grafických symbolů ke komunikaci (piktogramy, metody **VOKS** – výměnný obrázkový komunikační systém)
  - Systému manuálních znaků – **Znak do řeči**

- **Canisterapie** využívá pozitivního působení psa (psů) na psychickou, emocionální i fyzickou oblast (sféru) jedince. Náplní této terapie jsou v různém poměru zastoupené rozličné aktivity se psem, jedná se zejména o činnosti zaměřené na rozvoj hrubé a jemné motoriky, komunikace a sociálního chování. Dále relaxační polohování, je metoda, při které dochází k přímému fyzickému kontaktu mezi dítětem a psem, většinou se jedná o individuální činnost.
- **Hydroterapie** - vodoléčbu jako terapii využíváme při seznamování dětí s vodou, seznamování se s hry ve vodě (jako položení se na vodu při držení plovoucího předmětu, ponožování hlavy, apod.;) otužování dětí, odnaučování strachu z vody.

Logopedická péče – v mateřské škole speciální na Barvičové zajišťuje logopedickou péči speciální pedagog – logoped, v mateřské škole speciální na Kyjevské zajišťuje logopedickou péči dětské centrum prostřednictvím svého logopeda. V mateřské škole speciální LILA v Otnicích jsou děti v péči školního speciálního pedagoga. Do péče speciálního pedagoga jsou zařazovány děti s narušenou komunikační schopností dle individuálních potřeb a děti se zvýšenou potřebou alternativního a augmentativního způsobu komunikace. Zvýšená individuální logopedická péče je poskytována dětem pocházejícím z cizojazyčného prostředí.

Vzdělávací nabídka:

Bazální stimulace

Somatické podněty

- polohování dětí do polohy „hnízdo“, „mumie“ (stimulace vnímání tělesného schématu)
- zařazení masáže stimulující dýchání, uklidňující a stimulující masáž
- primární tělesná zkušenost se vyvíjí dotykem – dotek, hlazení froté ručníkem, kožešinovými rukavicemi, žínkami,...
- baby masáže, míčkování

Stimulace vestibulárního aparátu

- houpání a kolébání na vodní posteli v snoezelenu
- houpání v dece, v padáku
- kolébatvé pohyby na válci, na míči, v náručí, apod.

Stimulace pomocí vibrací

- použití vibračních hraček, vibračních strojků
- vnímání vibrací na krku s využitím hlasu
- stimulace úst a obličeje – sluníčko, kolečko, okýnko;
- vibrace rukou – křídylka, hadrový panáček;
- vibrace nohou – „Kovej, kovej, kovářičku“;

- vibrace na zádech – pečeme koláče;

Stimulování hmatu, taktilně haptické podněty

- modulování končetin pomocí dlaní a různých materiálů (deka, plena, žínka,...)
- masáže prstů a dlaní, míčkování, hry s prsty, dlaněmi (hra na kuřátka-zob, zob, vytváříme okénka, brýle,...)
- psaní a kreslení na záda
- navlékání prstových maňásků, kloboučků;
- manipulace s pytlíčky naplněnými přírodninami či kuchyňským materiálem
- máváme na sebe do zrcadla – „pá, pá“;
- plácáme dlaněmi – plác, plác, plác, přineseme ták;

Sluchové a zrakové podněty

- využití zvukových hraček – hledej, kde je?;
- otáčení hlavy za zdrojem zvuku přicházející z různých míst
- opakuj rytmus (zrcadlení)
- rozlišování zvuků známých předmětů – klíče, bubínek, hlas, apod.;
- rozlišování nehudbních zvuků
- vnímání kontrastu hluk x ticho (hlasitá hudba, zvonek, apod.);
- posloucháme, jak se smějeme
- hra na schovávanou – předmět je ukrytý pod šátkem, můžeme použít červené světýlko, baterku, blikáčku;
- vyhledávání světelného zdroje – zapneme bublinkový válec, dotykovou lampu;
- využití zrcadlové stěny – sledování sama sebe v zrcadle
- sledování světelného kužele – použijeme baterku a s její pomocí vyhledáváme předměty v místnosti

Čichové a chuťové podněty

- vnímání vůní (aromalampa, esenciální oleje, mýdlo, přírodní vůně, apod.);
- vnímání různých chutí (sladké, slané, kyselé)
- stimulace pomocí štětečků na obličej
- stimulace pomocí malého míčku

Psychomotorické cvičení – cvičení, které stimuluje vývoj dítěte nejen po stránce pohybové, ale také emocionální, smyslové a rozumové. Cvičení má i terapeutický význam, protože pomáhá rozvíjet uvědomování si vlastního těla, sebevědomí a rozvíjí kontakty sociální. Cvičení s dospělým, kdy aktivní je dospělý a pasivní dítě, zařazujeme houpání na dece, na trampolíně, houpání v sedu v klubíčku do stran, vožení po hladké podložce na dece, apod.

Masáže - vnímáme jako formu komunikace. Dotyk kůže na kůži působí emocionálně povzbudivě a stabilizačně. Masáž umožňuje dítěti mít zážitek ze sebe sama, dítě si uvědomuje hranice svého těla. Masáž uvolňuje emoce. Přizpůsobujeme ji dítěti jeho podle specifických potřeb.

Míčkování - k míčkování používáme molitanový míček, děti vnímají dotyky pomocí míčku, nedílnou součástí je také poslech relaxační hudby. Program míčkování zahrnuje dvacet prvků a týká se šesti oblastí lidského těla. První oblast se týká temene hlavy, ucha a obličeje, druhá

šije, třetí hrudníku, čtvrtá zahrnuje oblast ruky, paže a ramene, pátá se týká chodidel a dolních končetin, poslední oblastí jsou záda.

Canisterapie

Uvítací část

- Pejsek volně mezi dětmi, ty jej hlazením vítají
- Přivítání se s pejskem podáním ruky – tlapky

Aktivní část- krmení

- Otvírání šroubovacího uzávěru krabičky s granulemi, uchopení granule
- Zavolání pejska jménem
- Nabízení granule z ruky – prstů, rozevřené dlaně
- Podávání granulí z různých částí těla dítěte nebo oblečení
- Hra na sochy – granule jsou položeny na kolenou dětí, čekají, než je pejsek postupně sní

Aktivní část -pohybové činnosti

- „Opičí dráhy“, aportování, podlézání a přeskakování pejska
- Chůze s pejskem na vodítku

Vzdělávací část

- Zaměření na aktuální měsíční téma a jeho včlenění do aktivit

Polohování

- Probíhá individuálně nebo v maximálním počtu dvě děti. Polohování má především relaxační charakter, který podporuje také poslech vhodně zvolené hudby a úprava prostředí (zatemnění). Snažíme se také o podporu pohybového vývoje, vhodným napolohováním dítěte (na boku, vkleče, na zádech). Prohříváním prochladlých končetin dochází k uvolnění spasmů, dochází k přímému kontaktu s pejskem a tím k somatické stimulaci. Taktilní vjemy stimulujeme hlazením pejska, které provádíme asistovaným pohybem paže. Polohování má pozitivní vliv na psychický i fyzický stav dítěte.

Zklidnění a rozloučení

- Pejsek opět volně mezi dětmi – hlazení, česání
- Relaxace s pejskem, polohování
- Rozloučení se s pejskem - štěknutí

Muzikoterapie

Úroveň muzikoterapeutické intervence tvoří podpurná muzikoterapie.

Přípravná část – příprava prostředí (sedáky, svíčka, rytmizační nástroje, maňásci, CD, rádio).

Zahájení a přivítací část

- Oficiální zahájení pomocí zvonečku
- Přivítání s maňáskem, přivítací píseň
- Posílání dotyku – pohlazení, cvrknutí do ucha apod., nebo maňáska

- Kruh ticha – sedíme v kruhu při svíčce a posloucháme, jak zní ticho

Dechová cvičení

- zapálení svíčky, foukání ze sedu směrem do svíčky, nádech nosem, výdech pusou
- foukání do větrníku, bublifuku, peříčka
- hudební zvířátka-foukání, rozezvučení zvířátek

Rytmizace

- pomocí hudebně-terapeutických nástrojů – opakování rytmu podle předlohy na nástroj (pomalu, rychle, ticho)
- hra na tělo – hudební interpretace písní, vytleskávání rytmu slov, rytmizace říkadel;
- navození rytmu srdce

Zpěv písní s danou tématikou, poslech hudby

- opakování známých písní, hudební hádanky (kytary, klavír)
- zpěv s doprovodem dětských hudebních nástrojů

Hudebně-pohybová část

- uvolnění prostřednictvím tance podle individuálních možností dětí, taneční improvizace, seznámení s různými hudebními žánry (různá CD)
- hudebně pohybové hry

Relaxace

- při poslechu reprodukováné nebo živé hudby, psychomotorická cvičení s padákem

Rozloučení se písní, zazvoněním na zvoneček

Systém hodnocení a evaluace školy

Předmět evaluace	Prostředky evaluace	Časový plán	Odpovědnost
Naplňování cílů, evaluace jednotlivých tematických částí TVP PV a jejich přínos pro děti	Zhodnocení vlastní práce učitelkami ve třídě, zpětná vazba tematických částí ze ŠVP PV	Průběžně, písemně po skončení tématu	třídní učitelé
Oblast podmínek vzdělávání pro kvalitní uskutečňování ŠVP PV	Hodnocení psychosociálních podmínek, organizace, věcného prostředí, personální podmínky, apod.,	Průběžně 2x ročně	ředitel zástupce ředitele pro MŠ třídní učitelé
Úroveň vzdělávacího procesu, hodnocení dětí	sledování vývoje dítěte, rozbor hodnocení, metody a formy práce	Průběžně-ústně, písemně, na základě dokumentu na závěr školního roku	třídní učitelé ředitel
Vstupní speciálně pedagogická diagnostika	Vlastní pozorování, metody a prostředky práce	Písemně - měsíc po nástupu dítěte do MŠ	třídní učitelé
Sledování individuálních pokroků u dětí s plánem osobního rozvoje	Průběžné záznamy do záznamových archů Koncept bazální stimulace	Průběžně – písemně, ústně Písemně na základě dokumentu na závěr školního roku	třídní učitelé
Analyzovat pestrost a vhodnost používaných metod výuky a kvalitu odvedené práce jednotlivými učiteli	Rozbor hospitační činnosti	Ústně, písemně na základě záznamového archu 1x ročně	ředitel zástupce ředitele pro MŠ
Posoudit stav podmínek ke vzdělávání a jejich dopad na kvalitu a efektivitu vzdělávání a na život ve škole	Ověřit funkčnost školy, zařízení školy Dotazník (učitelé, rodiče) Rozbor a plány Na Školské radě Na Pedagogické radě	1 x za 3 roky 1x ročně 1x ročně	třídní učitelé rodiče vedení školy

Kritéria pro vyhodnocování výsledků autoevaluace jsou:

1. Výsledky předchozí fáze autoevaluace, která byla věnována dané oblasti
2. Korelace se zjištěnými očekáváními žáků, jejich zákonných zástupců a pedagogických pracovníků školy v dané oblasti
3. Korelace s platnými právními normami

Seznam použité literatury:

FRIEDLOVÁ, K. *Skriptum pro akreditovaný vzdělávací program Základní kurz Bazální stimulace a Nástavbový kurz Bazální stimulace.*

ŠVARCOVÁ, I. *Mentální retardace.* Praha: Portál, 2006. 200s. ISBN 80-7367-060-7.

SEKÁČOVÁ, G.; JEŽEK D. *Podpora pohybového vývoje.* 1.vyd. Praha: IPPP ČR, 2008. 95s. ISBN 978-80-86856-51-3

BŘICHÁČKOVÁ, M.; VILÍMEK Z. *Muzikoterapie.* 1.vyd. Praha: IPPP ČR, 2008. 78s. ISBN 978-80-86856-50-6

URBANOVÁ, M.; ZOUHAROVÁ, M. *Canisterapie.* 1.vyd. Praha: IPPP ČR, 2008. ISBN 978-80-86856-37-7

Možnosti využití alternativních forem výuky v práci se žáky s více vadami. Praha: IPPP ČR a ZŠ speciální a MŠ speciální Nový Jičín